

ИЗВЕШТАЈ
О ПОДОБНОСТИ МАСТЕР РАДА ЗА ОДБРАНУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Састав Комисије:

1. др Маша Ђуришић, виши предавач, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди – ментор
2. др Ана Вукобрат, предавач, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди – члан комисије
3. др Србислава Павлов, професор струковних студија, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди – председник комисије

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Јасмина (Радослав) Ристић
2. Датум и место рођења, општина, држава: 24.06.1971. године, Кикинда, Република Србија

III НАСЛОВ МАСТЕР РАДА:

Укључивање деце са сметњама у развоју у предшколске

(Предмет: Припрема деце са сметњама у развоју за полазак у школу)

IV ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА: Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Рад садржи следећа поглавља: 1. Увод (стр. 1-2), 2. Теоријски део (стр. 3-19), 3. Истраживачки део (стр. 20-26), 4. Резултати и дискусија (стр. 27-36), 5. Закључак (стр. 37), Литература (стр. 38-40) и Прилози (стр. 41-44).

У Теоријском делу дата су следећа поглавља и потпоглавља: 1. Деца са развојним потешкоћама (стр. 3-4), 1.1. Класификација деце са развојним сметњама (стр. 4-5), 1.2. Поремећаји из развојне неуроллингвистике (стр. 5-6), 1.3. Поремећаји психомоторике у ужем смислу речи (стр. 6-8), 1.4. Деца са сметњама у развоју у контексту програма „Године узлета“ (стр. 8-10), 1.5. Подршка добробити детета кроз односе и делање (стр. 10-12), 1.6. Контекст реалног програма (стр. 12-13), 1.7. Стратегије васпитача у развијању реалног програма (стр. 14-16), 2. Припрема деце са развојним сметњама за школу (стр. 17-18), 3. Досадашња истраживања (стр. 19).

Истраживачки део подељен је у следећа потпоглавља: 1.1. Предмет истраживања (стр. 20), 1.2. Циљеви истраживања (стр. 20), 1.3. Задаци истраживања (стр. 20-21), 1.4. Хипотезе истраживања (стр. 21), 2.1. Време и место истраживања (стр. 22), 2.2. Узорак истраживања (стр. 22-24), 2.3. Варијабле истраживања (стр. 25), 2.4. Поступак испитивања, извори и инструменти (стр. 25-26), 2.5. Обрада података (стр. 26).

Резултати и дискусија садрже потпоглавља: 3. Резултати истраживања (стр. 27-33), 4. Дискусија резултата истраживања (стр. 34-36).

Рад је обима 45 стране и саржи 13 табела. Литературу чини 30 библиографских јединица. Прилог садржи анкетни упитник.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА МАСТЕР РАДА: Рад је истраживачки (пројекат којим се решава практични проблем)

У Уводу рада кандидат упознаје читаоца са основним појмовима инклузије и указује на њен значај. Наводи и изазове који су забележени у спровођењу инклузивних пракси у предшколским установама. На крају уводног дела дефинисани су циљ и предмет истраживања и научни доприноси овог истраживања.

У Теоријском делу дефинише се појам детета са развојним потешкоћама, дата је класификација деце са сметњама у развоју и описи поремећаја. Потом је дат приказ инклузије и деце са сметњама у развоју у контексту програма „Године узлета“, као и стратегије у раду васпитача. Завршно поглавље говори о припреми деце са сметњама у развоју за полазак у школу и дат је приказ досадашњих истраживања на ову тему у нашој земљи.

У истраживачком делу описани су проблем, предмет, циљ, задаци и хипотезе истраживања.

Предмет овог истраживања су били испитивање ставова и мишљења васпитача о укључивању деце са сметњама у развоју у предшколске установе. Истраживање је обухватило анализу њихових перцепција о значају инклузивног образовања, спремности за рад у инклузивним групама, изазова са којима се сусрећу у пракси, као и доступности подршке и ресурса неопходних за успешну реализацију инклузивног васпитно-образовног процеса.

На основу проблема и предмета истраживања, формулисан је и циљ истраживања.

Циљ истраживања је био испитати ставове и мишљења васпитача о укључивању деце са сметњама у развоју у предшколске установе, са посебним освртом на изазове, могућности и услове за примену инклузивног васпитања и образовања.

Полазећи од постављеног циља истраживања, формулисани су следећи задаци истраживања:

1. Испитати ставове васпитача о значају инклузије деце са сметњама у развоју у предшколске установе.
2. Анализирати изазове са којима се васпитачи сусрећу у раду са децом са сметњама у развоју.
3. Испитати ниво компетенција и професионалне спремности васпитача за рад у инклузивним групама.
4. Проценити доступност подршке (стручних сарадника, ресурса и материјала) коју васпитачи имају у раду са децом са сметњама у развоју.
5. Истражити у којој мери постојећи програми и методе рада у предшколским установама подржавају инклузивне приступе.
6. Предложити мере за унапређење инклузивне праксе у предшколском васпитању и образовању.

Из описаних циљева и задатака истраживања проистекле су следеће **хипотезе**:

Главна хипотеза (H_0): Васпитачи у предшколским установама имају позитиван став према инклузији деце са сметњама у развоју, али се у пракси суочавају са бројним изазовима који утичу на успешност инклузивног образовања, укључујући недостатак ресурса, подршке и адекватне обуке.

Посебне хипотезе:

X1: Васпитачи сматрају да је укључивање деце са сметњама у развоју у предшколске установе важно за њихов социјални и когнитивни развој.

X2: Васпитачи се суочавају са различитим изазовима у раду са децом са сметњама у развоју, укључујући недостатак стручне подршке, материјалних ресурса и адекватних услова у предшколским установама.

X3: Степен стручне спремности и искуства васпитача значајно утиче на њихову спремност за рад у инклузивним групама.

X4: Недостатак континуиране обуке и професионалног усавршавања представља једну од главних препрека за примену инклузивног васпитања.

X5: Васпитачи који имају већу подршку од стручних сарадника и родитеља успешније примењују инклузивне методе у раду са децом са сметњама у развоју.

X6: Увођење додатних мера подршке, укључујући бољу обуку васпитача, повећање ресурса и унапређење сарадње са стручним тимовима, допринело би ефикаснијем укључивању деце са сметњама у развоју у предшколске установе.

У *Методолошком делу* дефинисани су време и место истраживања, узорак, варијабле, поступак испитивања као и опис статистичке обраде прикупљених података.

Узорак је чинило 111 васпитача (100 женског и 11 мушког пола). У истраживању је дат детаљан приказ узорка по годинама радног искуства, структури васпитне групе у којој су запослени, степену образовања и месту рада. Истраживање је реализовано путем електронског упитника, у току априла 2025. године.

Инструменти - Упитник је подељен на два дела, састоји од општих питања на самом почетку и то су: заокружити пол, године радног стажа, васпитна група у којој раде васпитачи, назив предшколске установе и место. У другом делу су постављена питања за испитанике са циљем да се стекне јаснија слика о њиховом личном искуству, ставовима и потребама у вези са инклузивним образовањем у предшколским установама. Ова питања имају за циљ да допринесу бољем разумевању изазова и потенцијалних унапређења у раду са децом са сметњама у развоју.

Анализа - За анализу података коришћена је дескриптивна метода, која је омогућила описивање резултата. Примењена је статистичка обрада података која обухвата израчунавање фреквенција (учесталости), процената и графичко представљање резултата. На тај начин се добила прегледна и систематизована слика одговора испитаника, што је допринело прецизнијем тумачењу и доношењу закључака у складу са постављеним циљевима истраживања.

У *Резултатима и дискусији* су приказани главни резултати истраживања и разматране су постављене хипотезе.

Главна хипотеза (H_0) је потврђена – „Васпитачи у предшколским установама имају позитиван став према инклузији деце са сметњама у развоју, али се у пракси суочавају са бројним изазовима који утичу на успешност инклузивног образовања, укључујући недостатак ресурса, подршке и адекватне обуке.“ Резултати показују да велики број васпитача има позитиван став и примењује инклузивне методе у пракси, али истовремено истичу низ изазова: прекобројне групе, недостатак асистената и стручњака, неадекватну подршку, као и потребу за додатном обуком. То потврђује главну хипотезу у потпуности.

Посебне хипотезе:

X1: Васпитачи сматрају да је укључивање деце са сметњама у развоју у предшколске установе важно за њихов социјални и когнитивни развој је потврђена. У одговорима на отворена питања често се истиче значај укључености све деце у групу, као и важност раног развоја кроз инклузивне активности. Ставови васпитача показују високу свест о вредности инклузије за развој детета.

X2: Васпитачи се суочавају са различитим изазовима у раду са децом са сметњама у развоју, укључујући недостатак стручне подршке, материјалних ресурса и адекватних услова у предшколским установама је потврђена. Највећи број испитаника навео је да је подршка стручних сарадника ограничена или недовољна, а као посебно важан проблем истакнуто је одсуство асистената, недовољно наставних средстава и велики број деце у групи.

X3: Степен стручне спремности и искуства васпитача значајно утиче на њихову спремност за рад у инклузивним групама. Делимично потврђена хипотеза, иако већина васпитача има неко искуство са обукама, многи су навели да су им потребне додатне и чешће едукације. То указује да иницијална стручна спрема није довољна без континуиране подршке и развоја компетенција.

X4: Недостатак континуиране обуке и професионалног усавршавања представља једну од главних препрека за примену инклузивног васпитања је потврђена. Многи испитаници истичу потребу за додатним семинарима и конкретним примерима из праксе. Недостатак обука се препознаје као значајна баријера у имплементацији инклузивног рада.

X5: Васпитачи који имају већу подршку од стручних сарадника и родитеља успешније примењују инклузивне методе у раду са децом са сметњама у развоју је потврђена. Упозорава се на важност сарадње са стручним сарадницима и породицама, као и на потребу јачања те сарадње. Тамо где постоји практична и редовна подршка, васпитачи лакше применју инклузивне приступе.

X6: Увођење додатних мера подршке, укључујући бољу обуку васпитача, повећање ресурса и унапређење сарадње са стручним тимовима, допринело би ефикаснијем укључивању деце са сметњама у развоју у предшколске установе је потврђена. Васпитачи у великој мери истичу ове мере као неопходне за унапређење инклузије. Понављају се предлози о мањим групама, обуци, материјалима и функционалној подршци, што потврђује релевантност и оправданост ове хипотезе.

У Закључку су сумирани резултати истраживања, наглашени су главни закључци који се могу произвести из обрађених података, као и наведена ограничења актуелне студије и предлози за даља истраживања.

VI ЗАКЉУЧЦИ: *Оцена квалитета садржаја рада (оцена истраживања и резултата, квалитета попуњеног решења, закључака и др) и оцена писаног рада (квалитет написаног текста, вредност прилога и сл.).*

Реализовано истраживање на систематичан начин приступа теми ставова васпитача према инклузивном образовању у предшколској установи. На основу анализе добијених података, може се закључити да васпитачи имају позитиван став према инклузији и препознају њен значај за развој деце са сметњама у развоју. Међутим, у пракси се суочавају са бројним изазовима који отежавају ефикасну примену инклузивних метода. Најчешћи проблеми односе се на недовољну подршку стручних сарадника, недостајуће материјалне ресурсе, недостатак асистената и преобимне групе. Васпитачи такође истичу потребу за континуираним професионалним усавршавањем и конкретним обукама које би им помогле у раду са децом са сметњама у развоју.

Посебно је важно напоменути да се успешност инклузије у великој мери ослања на степен сарадње између васпитача, стручних тимова и родитеља, као и на подршку коју васпитачи добијају од свих актера васпитно-образовног процеса. У циљу унапређења инклузивне праксе у предшколским установама, препоручује се: организовање редовних и практично оријентисаних обука за васпитаче о раду са децом са сметњама у развоју; обезбеђивање стручне подршке у виду асистената, дефектолога, логопеда и психолога у свим установама; смањење броја деце у групама како би се остварили повољнији услови за индивидуализован приступ; унапређење сарадње са родитељима кроз радионице, саветовалишта и заједничке активности; оснаживање интерсекторске сарадње (здравство, социјална заштита, образовање) ради свеобухватније подршке детету; креирање и доступност адекватних наставних и дидактичких средстава прилагођених деци са различитим потребама.

Све ове мере допринеле би већој ефикасности, правичности и хуманости инклузивног васпитања и образовања у предшколским установама.

Истраживање приказано у овом раду је обављено према одговарајућим методолошким протоколима, а анализа резултата је дата детаљно и прецизно, користећи коректне статистичке методе. Добијени подаци су приказани у виду табела и дискутовани су кроз текст. Теоријски приступ проблему, дискусија и закључна разматрања квалитетни, а кандидат је демонстриро вештину интегрисања теоријских знања, налаза из претходних студија и добијених резултата, који су протумачени у складу са претходним сазнањима датим у литератури.

Кандидаткиња је показала самосталност у раду и познавање теоријских основа и методолошких принципа потребних за израду мастер рада.

VII КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА: *Рад садржи све битне елементе и написан је у складу са насловом. Недостаци мастер рада и њихов утицај на резултат истраживања*

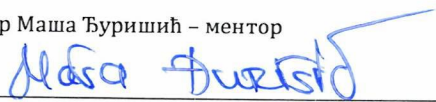
Рад садржи све захтеване елементе у теоријском и методолошком погледу. Рад је написан у складу са образложењем наведеним у пријави теме Наставно-стручном већу и садржи све елементе прописане Правилником о мастер раду ВШССОВ у Кикинди.

VIII ПРЕДЛОГ: На основу укупне оцене мастер рада, комисија предлаже :

1. **Да се мастер рад прихвати, а кандидату одобри одбрана;**
2. Да се мастер рад враћа кандидату на дораду (допуна или измена);
3. Да се мастер рад одбија

Потписи чланова Комисије:

1. др Маша Ђуришић – ментор

2. др Ана Вукобрат – члан комисије

3. др Србислава Павлов – председник комисије